

บทคัดย่อ

การเกษตรแบบมีสัญญากับความเข้มแข็งของชุมชน:

กรณีศึกษาการทำการเกษตรแบบมีสัญญาของญี่ปุ่นในจีนและในไทย

เอกสิทธิ์ หนูนุกดี

โครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น กรุงเทพฯ ประเทศไทย

บทคัดย่อ

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของระบบการเกษตรแบบมีสัญญากับชุมชน โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการใช้ดัชนีวัดความเข้มแข็งและทุนทางสังคมวิเคราะห์เกษตรกรและชุมชนที่มีการทำการเกษตรแบบมีสัญญา

งานวิจัยนี้ศึกษาการเกษตรแบบมีสัญญาในฐานะที่เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจในระบบทุนนิยมโลกาภิวัตน์หรือในระบบอบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่ที่ส่งอิทธิพลต่อครอบครัวเกษตรกรและชุมชนเกษตรในยุคที่รัฐชาติลดควบคุมการเคลื่อนที่ของทุนข้ามชาติ จึงเลือกกรณีศึกษาเป็นการทำเกษตรแบบมีสัญญาของบริษัทญี่ปุ่นในจีนและในไทย

คำถามการวิจัยหลักคือ การเกษตรแบบมีสัญญาโดยบริษัทข้ามชาติมีผลอย่างไรกับความเข้มแข็ง-ในงานวิจัยนี้หมายถึงความสามารถในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรและชุมชนเกษตรอันเป็นหน่วยฐานรากของชาติ

ผลจากการศึกษาพบว่า ประการแรก เกษตรกรและชุมชนเกษตรกรในกรณีศึกษาจัดว่ามีความเข้มแข็งตามดัชนีวัดความเข้มแข็งและทุนทางสังคมได้ แต่ดัชนีวัดความเข้มแข็งและการมีทุนทางสังคมไม่สามารถวัดความเข้มแข็งของเกษตรกรและชุมชนได้อย่างครบถ้วนรอบด้าน ประการที่สอง ความเข้มแข็งของเกษตรกรและชุมชนผันแปรตามมุมมอง สถานที่และช่วงเวลา จึง

นำไปสู่ผลการศึกษาระการที่สามว่า การเข้าใจ “การทำงาน” ของระบบการเกษตรแบบมีสัญญา มีความสำคัญ ประการที่สี่ การเกษตรแบบมีสัญญา “ทำงาน” ด้วยการเปลี่ยนความสัมพันธ์ของเกษตรกรกับตนเองและกับบริบทแวดล้อม ซึ่งความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไปนี้เองเป็นตัวกำหนดความเข้มแข็งของเกษตรกรและชุมชน และประการสุดท้าย ในระบบการเกษตรแบบมีสัญญาความเข้มแข็งของเกษตรกรกับความเข้มแข็งของชุมชนไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกันเสมอไป

คำหลัก

เสรีนิยมใหม่ ทุนข้ามชาติ การเกษตรแบบมีสัญญา ชุมชนเข้มแข็ง

ติดต่อผู้เขียน

ekasitn@hotmail.com

Abstract

Community Empowerment and Contract Farming: A study of Japanese contract farming in China and Thailand

Ekasit Nunbhakdi

Japan Watch Project, Bangkok, Thailand

This project studies the effects of contract farming on the community, particularly regarding community empowerment, by employing the Empowerment and Social Capital Index as a tool to analyze farmers' activities related to contract farming.

The research studied contract farming as an economic activity under globalized capitalism or the neoliberal regime, which impacts farmers' households and the agrarian community in an era where transnational capital movement is less controlled by the state. Thus Japanese contract farming in China and Thailand were selected as case studies.

The main argument was how contract farming conducted by transnational companies affects empowerment, which in the present research mainly means the capacity to solve the problems of farmers and agrarian communities, which are the foundation unit of the nation-state.

This research found that, first, the farmers in Thailand can be categorized as empowered according to the Empowerment and Social Capital Index, but the index is far from comprehensive. Second, the empowerment of farmers varies. It depends on perspective, space, and time, which lead to third finding—that an understanding of the

function of contract farming is significant. Fourth, a function of contract farming is to transform relationships, both between farmers themselves and between them and the environment. Finally, it was found that under the contract farming system individual empowerment and community empowerment may be paradoxical.

Keywords: Neoliberal, Transnational capital, Contract farming, Community empowerment

Contact: ekasitn@hotmail.com